

Feminist criticism of the novel "Hawá" by "Hayfa Baytar" based on the theory of Simone de Beauvoir

Article Type: Research

Fereshteh Afzali¹, Abdulbasit Arab Yousefabi^{2}*

Abstract

Simone de Beauvoir was a French writer, philosopher, and feminist activist. She is best known for her groundbreaking work "The Second Sex," which examined the role of women in society and the concept of gender. Beauvoir's ideas on existentialism and feminism have had a lasting impact on the fields of philosophy and gender studies. Beauvoir's work continues to be widely studied and celebrated for its insights into the complexities of gender and society. she challenged traditional gender roles and argued for the equality of women in all aspects of society. Beauvoir's concept of "The Other" and her critique of patriarchy continue to influence feminist scholars and activists today. the present study, with descriptive-analytical method, examines the flow of criticism of feminism with the two components of internalization and reconstruction of reality in the novel "Hawá" by Hayfa Baytar. this research tries to investigate to what extent women's issues in this novel can be analyzed and investigated based on the feminist theory of de Simone de Beauvoir. the results of the research show that Baytar, using the philosophy of feminism, displayed the concerns of the Arab woman in the form of the independence of a young and divorced woman who seeks to recover her identity in the traditional society. Baytar does not recognize the right to oppress and patriarchy for men and shows that being a woman has its own needs.

¹. Assistant Professor, Department of Arabic Language Translation, Damghan University, Faculty of Humanities, Damghan, Iran; orcid.org/0000-0003-1277-3062

². Corresponding author, Assistant Professor, Department of Arabic Language and Literature, Zabul University, Faculty of Literature and Humanities, Zabul, Iran; orcid.org/0000-0003-4899-4051; Email: arabighalam@uoz.ac.ir

Keywords: Contemporary Arab novel, feminist criticism, Simone de Beauvoir, "Hawá", "Hayfa Baytar".

1. Introduction

Simone de Beauvoir's views on gender, society, and existentialism have had a profound impact on feminist theory and philosophical thought. In her seminal work "The Second Sex," Beauvoir critically examined the ways in which women are Othered and marginalized in society, arguing that women have historically been defined in relation to men and subordinated as a result. She challenged traditional gender roles and stereotypes, advocating for the equality and liberation of women in all spheres of life. Beauvoir's existentialist philosophy emphasized the importance of individual freedom and agency, positing that individuals are responsible for creating their own meaning and identity in a world that is often characterized by ambiguity and uncertainty. She rejected essentialist views of gender and instead argued that gender is socially constructed and can be reimagined and transformed. Furthermore, Beauvoir's personal and intellectual relationship with Jean-Paul Sartre, while complex, served as an example of a non-traditional partnership based on mutual respect and intellectual engagement. Beauvoir's ideas continue to inspire scholars, activists, and individuals seeking to challenge and dismantle oppressive systems of power and promote gender equality and social justice.

- **To what extent can the women's issues in the novel "Hawá" be investigated with Simone de Beauvoir's feminist theory?**
- **According to Simone de Beauvoir's feminist theory, what are the most important women's issues in this novel?**

2. Literature Review

Feminist literary criticism, inspired in part by the work of Simone de Beauvoir, examines literature through the lens of gender, challenging traditional interpretations and analyzing how women are portrayed in literature. This approach seeks to uncover and critique the ways in which patriarchal norms and values have influenced literary representations of gender, sexuality, and power dynamics. Feminist

literary criticism often seeks to give voice to marginalized perspectives, including those of women and people of color, and to highlight the contributions of women writers who have been historically overlooked or undervalued. It continues to be a vibrant and important area of literary study, enriching our understanding of literature and society. Feminist literary criticism also explores the intersections of gender with other aspects of identity, such as race, class, sexuality, and disability. This interdisciplinary approach allows for a more nuanced and comprehensive analysis of literature, shedding light on the diverse experiences and perspectives of marginalized groups. By challenging traditional literary canons and promoting inclusivity, feminist literary criticism contributes to ongoing conversations about representation, power, and social justice in literature and society. It remains an important tool for promoting gender equality and diversity in the literary landscape.

In addition to her work on gender and existentialism, Simone de Beauvoir also wrote extensively on topics such as ethics, literature, and politics. She explored themes such as freedom, responsibility, and the complexities of human relationships in her various essays and novels. Beauvoir's interdisciplinary approach to philosophy and her commitment to social justice make her a key figure in the history of feminist thought and existentialist philosophy. Her ideas on the construction of gender, the nature of oppression, and the possibilities for ethical living continue to resonate with contemporary scholars and activists. By examining Beauvoir's views on a wide range of topics, we can gain a better understanding of her intellectual contributions and their relevance to ongoing conversations about gender, ethics, and social change.

3. Methodology

The analysis of the novel *Hawá* -written by a woman- based on Simone de Beauvoir's feminist theory, will show how women's rights are violated in the Arab society, and many events are carried out for the benefit of men, and men's interests are considered superior to women's. The result of such research is the idea that patriarchal society oppresses Arab women. The concern of Hayfa Baytar, as a famous Arab storyteller, is the insignificance of women's

identity and position in society, which is manifested by the form and structure of women's literature in the novel "Hawá". In this novel, he presents his views on women's rights through fictional characters. In this research, most of the female approaches in this novel are examined and evaluated based on Simone de Beauvoir's theory.

4. Results

In the novel "Hawá", the patriarchal ideology includes the defense of a discourse that says that men should dominate women and have authority over them. Through the character of "Aiman", the heroine of the story, Hayfa Baytar talks about the oppression of women against the pressures of the patriarchal society and portrays women who, by putting themselves under pressure in certain situations, provide the ground to be the second gender. Aiman depicts the worry, fear, insecurity and trouble of women in the traditional patriarchal society; Therefore, the broad part of the story portrays the crisis that dominates women's lives, such as the patriarchal society, environmental deterrence, marital discord, the traditional role of the family, and the inferiority of women.

According to Simone de Beauvoir's feminist criticism, the most important female issues in the novel "Hawá" are the internalization and reconstruction of reality. In relation to internalization, it should be said that faith tries to present itself in a way that the dominant group of society accepts. Throughout the story, faith is considered a metaphysical entity, a myth on which men build society. In this novel, the biggest difference between men and women is the issue of gender inequality. Iman talks about the emotional and sexual freedoms of the eastern man against the restrictions of women, who are allowed to take advantage of a woman's existence and possess her.

نقد فمینیستی رمان «هوی» اثر هیفاء بیطار بر اساس دیدگاه سیمون

دوبووار

نوع مقاله: پژوهشی

فرشته افضلی^۱ عبدالباسط عرب یوسف آبادی^۲*

۱. استادیار گروه مترجمی زبان عربی، دانشگاه دامغان، دانشکده علوم انسانی، دامغان، ایران

۲. استادیار گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه زابل، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، زابل، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴

چکیده

سیمون دوبووار نویسنده نامور فرانسوی در کتاب «جنس دوم» به مطالعه زنانی می‌پردازد که با زیرفشار گذاشتن خود در شرایط خاص، زمینه را فراهم می‌کنند تا جنس دوم باشند. وی در این اثر با هدف رهایی زنان از سرکوب جامعه مردسالار و فراهم‌سازی تعالی وجودی آنان، نهادهای اجتماعی جامعه مردسالار مانند خانواده، قانون، آموزش و غیره را هدف خوانش انتقادی قرار می‌دهد و نشان می‌دهد که چگونه برهم‌کنش عوامل سازنده موقعیت زن، ویژگی‌های زن را پدید می‌آورد. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی، جریان نقد فمینیسم را با دو مؤلفه درونی شدن و بازسازی دید فرد از واقعیت در رمان «هوی» نوشته هیفاء بیطار بررسی می‌کند و در پی کشف این است که تا چه میزان مسائل زنان در این رمان بر اساس نظریه فمینیستی دوبووار، قابل تحلیل و بررسی است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بیطار با بهره‌گیری از فلسفه فمینیسم، دغدغه‌های زن عرب را در قالب استقلال‌طلبی زن جوان و مطلقه‌ای به نمایش گذاشته که در پی بازیابی هویت خویش در جامعه سنتی است. بیطار حق ستم‌کردن و مردسالاری را برای مردان به رسمیت نمی‌شناسد و نشان می‌دهد که زن بودن، نیازهای خاص خود را دارد.

کلیدواژه‌ها: رمان معاصر عرب، نقد فمینیستی، سیمون دوبووار، هیفاء بیطار، رمان «هوی».

١. مقدمه

بررسی تحولاتی که زنان از دید نقش و جایگاه خود در جامعه تجربه کرده‌اند، سبب شده است تا نهضتی به نام فمینیست در جهت احیای حقوق زنان و تلاش برای دستیابی به برابری به وجود آید. هر چند موضوع فمینیست در قرن حاضر رایج شد؛ اما مبارزه زنان با فرهنگ مردسالاری از گذشته‌های دور تاکنون ادامه دارد. زن در طول تاریخ، در اثر سوگیری‌های مردانه، ضعیف نگه داشته شده و به منظور تغییر وضعیت، جنبش‌های بسیاری ضد مردسالاری و قدرت مردان به راه انداخته است. سیمون دوبووار (۱۹۰۸-۱۹۸۶م) نویسنده، اندیشمند و نظریه‌پرداز نامور فرانسوی با انتشار کتاب «جنس دوم» (۱۹۴۹م) خود را به‌عنوان یک فمینیست معرفی کرد. او در این کتاب به بررسی چستی زن و دیگر بودن او پرداخت و از مظلومیت زنان در برابر فشارهای زندگی مردسالاری سخن گفت و زنانی را به تصویر کشاند که با پذیرش خود در شرایط خاص، زمینه را فراهم می‌کنند تا جنس دوم باشند. جنبش فمینیسم و در رأس آن دیدگاه‌های سیمون دوبووار رفته‌رفته از غرب به کشورهای عربی راه پیدا کرد و زنان عرب را واداشت تا از حقوق خود دفاع کنند. این جنبش واکنشی بود در برابر مدرنیسمی که با استعمار و وابستگی به برخی از کشورهای عربی وارد شد و زنان را نیز متأثر کرد؛ زنانی که قرن‌ها در عقب‌ماندگی و نظام مستبدانه مردسالاری ملت‌های شرقی گرفتار بودند (الحیدری، ۲۰۰۳: ۳۲۶).

در ادبیات داستانی معاصر عرب در آثار داستان‌نویسان نواندیشی چون هیفاء بیطار (۱۹۶۰م) مؤلفه‌هایی چون نابرابری جنسی، حقوق پایمال‌شده زنان، خشونت و غیره بازتاب یافته‌است. بیشتر رمان‌های بیطار، رنج‌های زنی را به تصویر می‌کشد که با سرکوب جامعه مردسالار مواجه بوده‌است. رمان «هوی» (۲۰۰۷م) یکی از جنجالی‌ترین آثار وی است که بخش گسترده‌ای از آن به شرح احساسات زن پرداخته و تصویرگر بحران حاکم بر زندگی زن مانند جامعه مردسالاری، جبر محیطی، اختلافات زناشویی، نقش سنتی خانواده و حقارت زن است. بیطار با بیان رخداد‌های داستان با دید زانه، مخاطب را به دنیای زانه می‌کشانند. مؤلفه‌های مطرح در آثار سیمون دوبووار تا حد قابل ملاحظه‌ای در رمان «هوی» تعمیم یافته‌است و این امر سبب گشت نویسندگان مقاله به بررسی این اثر بر اساس دیدگاه‌های دوبووار گردانند. ایمان قهرمان داستان ترسیم‌گر نگرانی، ترس، ناامنی و دردسر زنان در جامعه سنتی مردسالار است. همسر ایمان او را سال‌ها پیش رها کرده و او سرپرستی تنها پسرش را بر عهده گرفته و با پدر و مادرش زندگی می‌کند. در محیط خانه حریم خصوصی ندارد و برای فرار از فضای خانه و رؤیای پولدار شدن و خرید خانه، در سرقت لوازم اتاق جراحی بیمارستانی که در آن

کار می‌کرد با یک باند همکاری می‌کند؛ اما سرانجام دستگیر می‌شود. پس از آزادی از زندان، استاد دانشگاه سالخورده و مرفه‌ی پا به زندگی‌اش می‌گذارد؛ اما زندگی مشترکشان به دراز نمی‌کشد و از هم جدا می‌شوند.

۱-۲. ضرورت و اهمیت پژوهش

تحلیل رمان «هوی» - که توسط یک زن نوشته شده است - بر اساس نظریه فمینیستی سیمون دوبووار نشان خواهد داد که چگونه در جامعه عربی حقوق زن پایمال می‌شود و بسیاری از رخدادهای به نفع مردان عمل انجام می‌شود و منافع مردان برتر از زنان در نظر گرفته می‌شود. نتیجه منطقی چنین پژوهشی این تصور است که جامعه مردسالار بر زنان عرب ستم روا می‌دارد.

۱-۳. پرسش‌های پژوهش

- تحلیل و بررسی مسائل زنان در رمان «هوی» تا چه میزان با نظریه فمینیستی سیمون دوبووار قابل انطباق است؟
- بر اساس نظریه فمینیستی سیمون دوبووار مهم‌ترین مسائل و جلوه‌های زنانه رمان کدامند؟

۱-۴. پیشینه پژوهش

در یک دهه اخیر پژوهش‌های بی‌شماری درباره نقد فمینیستی سیمون دوبووار در آثار نویسندگان رواج یافته است؛ برای نمونه: محمدی و همکاران (۱۳۹۲ش) در مقاله «نقد فمینیستی داستان کوتاه مردی در کوچه از غاده السمان» بر پایه نظریه اصالت وجود دوبووار این اثر را نقد ساختارشکنانه کردند و به این نتیجه رسیدند که السمان در این داستان برای بازیابی دوباره هویت زنان، در پی واژگون کردن هنجارها و ارزش‌های جامعه مردسالار است و به این ترتیب ویژگی‌های دیگر بودگی و انفعال و ضدخردگرایی را از زنان سلب می‌کند و در نقطه مقابل به مردان نسبت می‌دهد. رسولی‌پور و مهدوی (۱۳۹۲ش) در مقاله «نقد دیدگاه فمینیستی سیمون دوبووار درباره ازدواج و مادری با رویکرد به اندیشه‌های امام خمینی» به نقد و بررسی دیدگاه بووار در ارتباط با نقش مادری و همسری زن پرداختند و مواضع اسلام را با استناد به آیات و روایات و نیز آرای امام خمینی بیان داشتند.

صیادی نژاد و مرتضایی (۱۳۹۴ش) در مقاله «نقد رمان لم نعد جوارى لكم سحر خلیفه بر اساس نظریه سیمون دوبووار» با تکیه بر نظریه فمینیستی -اگزستانسیالیستی بووار به ارائه نقدی زنانه محور از این رمان پرداختند و به این دستاورد رسیدند که نویسنده، زنانش را گاه زنانی منفعل و مقهور و گاه به سنت شکنی و هنجارگریزی کشانده است.

غیبی و همکاران (۱۳۹۷ش) در مقاله «تحلیل تطبیقی رمان‌های بین القصرین نجیب محفوظ و زن درهم شکسته سیمون دوبووار بر اساس نقد فمینیستی» وجوه اشتراک و افتراق این دو نویسنده را بر پایه مکتب ادبیات آمریکایی ادبیات تطبیقی بررسی کردند.

غیثیان و شاپوری (۱۳۹۸ش) در مقاله «تحلیل شخصیت پردازی زن در سه درام مدرن از نظر دوبووار» نشان دادند که چگونه کاربرد این نظریه در خوانش یک متن نمایشی می‌تواند درک رایج را که ساخته نظام مردسالارانه است تغییر دهد.

در زمینه رمان «هوی» چند پژوهش یافت شد. نخست بوقطایه و سعدالله (۲۰۱۵م) در پایان‌نامه «مفارقات الواقع المروغ و متغیراته قراءة في رواية هوی لهیفاء بیطار» بر این باور است که بیطار در این رمان رویکردی واقع‌گرایانه دارد و این مسئله در انتخاب نوع راوی و زاویه دید داستان مشهود است. خوله و نجاه (۲۰۱۹م) در پایان‌نامه «الكتابة النسوية بين سلطة المرجع وحرية المتخيل: رواية هوی لهیفاء بیطار أمودجاً» معتقد است نویسنده در این رمان به‌طور آزادانه به مسائل مهم مربوط به زنان پرداخته و در بخش‌های مختلف رمان اقرار می‌کند که حقوق زنان در جوامع عربی تحت سلطه قدرت قرار گرفته و زنان باید به حق قانونی خود دست یابند ابرادشه (۲۰۲۰م) در مقاله «تظاهرات النسوية في نماذج من روايات هیفاء بیطار» رمان‌های هیفا بیطار و من جمله رمان «هوی» را از منظر رویکردهای زنانه‌نویسی مورد بررسی قرار داده و از منظر نقد فرهنگی آن‌ها را تحلیل نموده است. عرب یوسف‌آبادی و افضلی (۱۳۹۷) در مقاله «بررسی سازوکارهای حُسن تعبیر در ترجمه تابوهای رمان هوی از هیفاء بیطار» به بررسی تابوهای این رمان پرداختند و با استناد به ابزارهای زبانی حُسن تعبیر، مناسب‌ترین ترجمه را برای آن‌ها ارائه دادند.

۲. نقد فمینیستی رمان «هوی»

دغدغه خاطر هیفا بیطار به‌عنوان داستان‌نویس مشهور عرب، نادیده انگاشتن هویت و جایگاه وجودی زن در جامعه است که به شکل زنانه‌نویسی در لایه‌های تودرتوی رمان «هوی» نمود یافته است. وی در این رمان از رهگذر شخصیت‌های داستانی و به‌ویژه ایمان، به ارائه

دیدگاه‌های خود در خصوص حقوق زنان پرداخته است. در این بخش عمده رویکردهای زنانه در این رمان مورد بررسی قرار می‌گیرد و بر اساس نظریه سیمین دوبووار ارزیابی می‌گردد.

۱-۲. درونی‌شدن

از نظر دوبووار درونی‌شدن به این معناست که «هر فرد تلاش نماید خود را به گونه‌ای بشناسد و معرفی کند که گروه مسلط جامعه آن را قبول دارد؛ یعنی نگاه به خود از چشم گروه مسلط که سبب شیء‌شدگی فرد و سقوط او به موقعیت یعنی موجودی برای طبقه مسلط نه برای خود می‌شود» (دوبووار، ۱۳۸۲: ۱۷/۲). این اندیشه در قالب دو تئوری «دیگری» و «نابرابری جنسی» دسته‌بندی می‌گردد.

۱-۱-۲. دیگری

تئوری دیگری یکی از موضوعات همیشگی مورد بحث در نظریه‌های فمینیستی است. بحث اصلی نه تنها همواره برانگیختگی افراد در برابر نابرابری جنسی است؛ بلکه همیشه زنان تشویق می‌شوند خود را در جامعه ابراز کنند تا بتوانند به فردیت خود اعتبار ببخشند (Braidotti, 2000: 185). دوبووار زن را به مثابه دیگری، پدیده‌ای متافیزیکی تلقی می‌کند، اسطوره‌ای که مردان جامعه را بر مبنای آن می‌سازند و فراگیر شدن این مفهوم را ناشی از پذیرش دیگری بودن خود زنان می‌داند (دوبووار، ۱۳۸۲: ۳۳). زن عاشق نوعی زن نارسیت است و در پی آن است که به واسطه فردی دیگر که به واقعیت دست می‌یابد، بی‌پایان شود. او در پیشکش کردن خود تا سرحد شکنجه و مرگ پیش می‌رود (همان: ۶۰۳). چنین زنی در رمان «هوی» در قالب شخصیت «ایمان» قهرمان زن داستان جلوه می‌یابد. بیطار ضرورت حضور مرد و عشق ورزیدن و نیاز ایمان را محور اصلی این رمان نشان می‌دهد: «أفکر لو أنه كان شاباً وفتياً للحقني إلى الغرفة و لتبادلنا عناقاً حاراً ولمارسنا الحب» (بیطار، ۲۰۰۷: ۲۶۳). عشق یکی از دغدغه‌های اصلی ایمان است؛ عشقی که در زندگی پیشین وی از دست رفته و همچون زنان دیگر به آن نیاز دارد و این کشش را در وجود مرد زندگی‌اش جستجو می‌کند، در صورتی که همسر فرهیخته او به‌عنوان یک مرد در دنیای خودش غرق است و ازدواج با او خلأ عاطفی‌اش را پر نمی‌کند. زندگی در کنار پیرمرد پولدار، شعله عشق را در وجود او شعله‌ور نمی‌کند؛ بلکه به دنبال عشق حقیقی می‌گردد، تجربه عشق در کنار یک جوان نه پیرمرد. بنابراین گاه مجبور می‌شود که انتخاب می‌کند از نظر دیگری، شیء باشد و وظیفه شیء بودن را برعهده بگیرد. در چنین شرایطی خود را در اختیار مرد قرار می‌دهد و هر روز از خود بیگانه‌تر می‌گردد و در این زمان میل به تحت تسلط بودن ناریسیسم در او به خوبی دیده می‌شود: «لم تتردد أن تزور الحبيب في شفته

و في التعري بين ذراعيه معطية جسدها و روحها للحب» (همان: ٨٢). این تعبیر نشان می‌دهد که ایمان با ازخودگذشتگی‌هایش می‌خواهد معشوق را به زنجیر بکشد و زندانبان او باشد و دچار این توهم شود که معشوقش او را دوست دارد.

از نظر دوبووار زن از طریق مادری به بهترین شکل کمال می‌یابد؛ بنابراین این نقش میان نارسسیم و رؤیا و صداقت و گستاخی و ازخودگذشتگی زن، سازش ایجاد می‌کند (دوبووار، ١٣٨٢: ٣٨٥). این موضوع درباره‌ی ایمان نیز صدق می‌کند؛ زیرا عاطفه‌ی مادرانه و دغدغه‌ی آینده‌ی پسرش است که سبب تداوم زندگی پس از جدایی گشته و این امر تحمل همه‌ی سختی‌ها را برای او هموار می‌سازد: «هي الممرضة المتملمة من العيش مع أهلها بعد طلاقها، لكنها مضطرة لتحمل كل الظروف من أجل وحيدها الذي تعبه» (بیطار، ٢٠٠٧: ٣٤). دوبووار بر این باور است که فرزندآوری، زن را وادار می‌کند زمان طولانی در منزل به مراقبت از فرزند بپردازد و این امر سبب می‌شود بهترین سال‌های عمرش به هدر رود (دوبووار، ١٣٨٢: ١٣). آن هنگام که همسر ایمان او را وادار به طلاق نمود و با زن دیگری ازدواج کرد، مانند برخی از زنان مطلقه‌ی کشورش حضانت پسرش را برعهده گرفت. بیطار، شوهر ایمان را پدر بی‌مسئولیتی نشان داده که مادر را رها کرده و تنها به جنگ با زندگی فرستاده است و ایمان همه‌ی شرایط دشوار را به‌خاطر پسرش تحمل می‌کند، زندگی‌اش را وقف او می‌کند و افزون‌بر وقتی که برای تربیت فرزندش در محیط خانه و بیرون می‌گذارد، به‌خاطر تأمین زندگی و سرپناه او دست به سرقت و سایل بیمارستان می‌زند (بیطار، ٢٠٠٧: ٥٧).

ارضای نیازهای عاطفی ایمان سبب تداوم نهاد خانواده می‌شود. هرچند ممکن است بخشی از نیازهای عاطفی‌اش در محیط شغلی یا دوستی برطرف شود؛ اما رضایت‌بخش‌ترین روابط با همسر و معشوقش احساس می‌گردد: «فحين قادها الحرمان العاطفي المديد الى أحضان رجل، لم تقدر وقتها أية نتيجة كارثية ستنتجم عن ذلك! شابة في الثامنة والعشرين، زوجة مهجورة تؤمن أن من حقها أن تُحِب و تُحَب» (همان: ٨٠). «وأظن أن تحكمي بردود فعلي صار ضعيفا جدا ربما بسبب الغضب المبكوت المديد، أو بسبب إدماني على المنومات و المهدئات و أيضا بسبب الحرمان الجنسي المديد» (همان: ٤٧). ایمان پس از طلاق، از یک‌سو از سال‌ها محرومیت عاطفی و حق طبیعی خود در دوست داشته‌شدن شکایت می‌کند و برای فرار از این محرومیت به مردان دیگر احساس نیاز می‌کند. صفت مفعولی «مهجور» بیانگر کنش‌پذیری ایمان و وابسته‌بودن او به مرد است. بیشترین چیزی که او را به درد می‌آورد، این است که به آتشفشانی از کینه تبدیل شده‌است؛ بنابراین تلاش می‌کند برای پرکردن این خلأ، رابطه‌ی عاطفی برقرار نماید. از دیگر سو؛ محرومیت جنسی و وابستگی‌های درازمدت وی پس از جدایی از همسر و به دنبال آن، ترک

معشوق یکی از علت‌های تغییر رفتار، خشم و پریشانی اوست. در درگیری‌هایی که با پدر و مادر پیرش داشت زود از کوره در می‌رفت و در یکی از دعوای خود با مادرش یکی از علت‌های خشمش را محرومیت جنسی اعلام کرد (همان: ۴۷).

به عقیده دوبووار آنچه زن را در قید دیگری و شیء‌شدگی نگه می‌دارد، دو نهاد عمده ازدواج و مادری است. زن مجرد چه محروم مانده از ازدواج، چه طغیان کرده و یا چه بی‌توجه به آن، بر پایه این پیوند تعریف می‌شود و ازدواج نیز هیچ‌گاه مانع برتری جویی‌های مردان نشده؛ بلکه سند وابستگی و نیازمندی او را به مرد امضا می‌کند (دوبووار، ۱۳۸۲: ۲۲۹). ایمان پس از شکست در ازدواج همچون دیگر زنان مطلقه، آینده خود را در ازدواج می‌بیند. او در حال ترک خود و پذیرش خودی دیگر است؛ بنابراین تسلیم به میل مردانه و از دست دادن اختیار برای خود بودن می‌شود: «ربما أحلم بثروة ستهبط علي من شرائي ورقة يانصيب أو بسفر أو بزواج يفتح أمامي أفق حياة جديدة» (بیطار، ۲۰۰۷: ۱۹۳). پیرمرد ثروتمند پس از آشنایی با ایمان از او می‌پرسد که زنی زیبا و باهوش مانند وی پس از طلاق چگونه زندگی می‌کند؟ و ایمان پاسخ می‌دهد با رؤیا و انتظار. او کاری ندارد جز این‌که وجودش را به دست مرد بسپارد؛ زیرا هنگامی که از حمایت نیروی مردانه برخوردار شود، از تنهایی نخستین رهایی می‌یابد و این امر را یگانه وسیله تأمین معاش خود می‌بیند و اگر شانس ازدواج را از دست دهد، به گفته دوبووار از نظر اجتماعی تحقیر می‌شود (دوبووار: ۲۳۰).

یکی دیگر از مواردی که دیگری بودن زن را در این رمان تقویت می‌کند، ترسیم زن به‌عنوان موجودی ضعیف است که مردها با هدف غیراخلاقی به او نزدیک شده و به او به چشم کالا می‌نگرند. بیطار به سوءاستفاده جنسی مردها از زن اشاره می‌کند، همان‌گونه که ایمان اعتراف می‌کند به سبب این‌که زن مطلقه و رانده‌شده‌ای در اجتماع است، بسیاری از مردها در محیط کار و بیرون، به او چون یک زن در دسترس نزدیک می‌شوند: «أنا كانت راضية كلياً عن وضعها الجديد كإنسانة عائرة الحظ وفاقة للاحترام ومنبوذة... فمحاولات بعض الأطباء و المعارف التقرب منها كامرأة سهلة وبهدف مضاجعتها لآتحرجها» (بیطار، ۲۰۰۷: ۹۵).

۲-۱-۲. نابرابری جنسی

از نظر دوبووار زن، موجودی متعلق به جنس دوم است و این ویژگی رواج داده می‌شود که جنس مرد، همه چیز است. در زندگی زنان، دوران کودکی، جوانی، مادری و حالت‌های عشق و غیره وجود دارد که زن در این دوره‌ها و حالت‌ها، نقش جنس دوم بودن را در اثر ویژگی‌ها و زمینه‌های محیط می‌پذیرد و گرنه در اصل، شایسته حقوق برابر با مرد است (دوبووار، ۱۳۸۲: ۱۰۱). بنابراین زن‌ها ذاتاً کنش‌پذیرند و بیشتر به کلیت رابطه با مرد علاقه‌مندند تا جنبه

جسمانی آن. این بدان معناست که مردان به گونه‌ای تربیت می‌شوند که تمایل‌های جنسی داشته باشند، درحالی‌که زنان به تمایل‌های آنها تن می‌دهند و مفعولیت جنسی را می‌پذیرند (Farahmand & Bakhtiari, 2007: 68).

در رمان «هوی» بزرگ‌ترین تفاوت میان زن و مرد، مسئله نابرابری جنسی است. ایمان از آزادی‌های عاطفی و جنسی مرد شرقی در برابر محدودیت‌های زنان می‌گوید که اجازه دارند از وجود زن سوءاستفاده کنند و او را در اختیار بگیرند؛ اما او را برای ازدواج انتخاب نکنند. از قربانی شدن زن عاشق می‌گوید که نقطه مقابل مرد است و این مرد است که هیچ مجازاتی او را در برابر رفتارهای غیراخلاقی‌اش تهدید نمی‌کند: «الرجل الشرقي هو الذي يبيع نفسه أن يعيش حرية الفكرية والعاطفية و الجنسية ... شعاره في الحياة لا تتزوج المرأة التي تسلمك نفسها قبل الزواج ولماذا تدمر المرأة العاشقة وتوصم بالعهر والانحلال وعدم الحفاظ على العفة والشرف والأخلاق! بينما الرجل الذي يضاجعها لا يرمي بوردة» (بیطار، ۲۰۰۷: ۸۷).

فمینیست‌ها درباره کار خانگی و ماهیت تکراری آن که وظیفه زن است، بحث‌های بسیاری کرده‌اند و خانه‌داری را یکی از شیوه‌های اصلی تولید مردسالاری می‌دانند. در باور دوبووار، به سبب این‌که کار زن در خانه چیزی تولید نمی‌کند و او ابزارهای موردنیاز برای شکل‌گیری استعدادهای خود را چون یک فرد ندارد، فردیت او به رسمیت شناخته نمی‌شود (دوبووار، ۱۳۸۲: ۲۷۴). ایمان نیز به‌عنوان زن خانه‌دار هر روز باید ظرف‌ها را بشوید، اثاث را گردگیری کند، لباس‌های کثیف را بشوید و اتو کند، او فقط در جا می‌زند، هیچ کاری نمی‌کند، تنها احساس مبارزه با بدی را دارد. تصویر ایمان، تصویر زنی است که افزون بر کار بیرون، همواره در حال نظافت و طبخ غذا است. او بر این باور است که خدمه پدر و مادرش است و آن دو از او انتظار دارند نیازهایشان را حتی به قیمت زیرپا گذاشتن حقوق او برآورده کنند، انجام کارهای خانه افزون بر کار بیرون برای او بسیار دشوار است، مدیریت خانه را برعهده دارد و خود را با کارهای معمول سرگرم می‌کند، ولی از روزمرگی رنج می‌کشد: «كل يوم أعود من المشفى لأجلو الصحون وأمسخ رخام المجلى ثم أمسخ بلاط المطبخ. أقوم بهذه الأعمال الأبدية وألعن هذه الحياة» (بیطار، ۲۰۰۷: ۳۷).

تفکیک شغل بر پایه جنس، نخستین شیوه‌ای است که جامعه بر اساس حفظ برتری مردان نسبت به زنان به کار می‌گیرد؛ زیرا دستمزد کمتر را در بازار کار به زن تخصیص می‌دهد و دستمزد پایین، زن را به مرد وابسته نگه می‌دارد (هارتمن، ۱۳۸۵: ۲۱۸). ایمان از کار سنگین، حقوق ناعادلانه و بیکاری زنان در کشورش سخن می‌گوید. او و سایر همکارانش از شغل کم درآمد خود احساس نارضایتی دارند و آن را ظلم به زن برمی‌شمارند؛ زیرا پس از ده سال

خدمت در بیمارستان دولتی برای گذران زندگی ناچارند عضو انجمن‌های گوناگون شوند و به شغل دوم روی بیاورند. فرهنگ مردسالار در چنین جامعه‌ای لذت‌جویی و آزادی را ویژه مردان می‌داند و ایمان و امثال او را ابزاری برای لذت‌جویی بیشتر مردان به شمار می‌آورد. ایمان در ذهنش برای پسرش تعریف می‌کند که زنان جامعه‌اش به خاطر بیکاری و برای سیر نگاه‌داشتن شکم خود، به ناچار اسیر چنگال مرد می‌شوند و مردان در برابر این کام‌گرفتن به آن‌ها پول می‌دهند: «لم تضطرها الظروف رغما أن تلجأ لهذه الأساليب كي تعيش بالحد الأدنى من الكرامة، أيستطيع راتبها الهزيل أن يسد جوع المعدة و أن يؤمن عيشا لائقا لابنها؟! تُريد أن تحكي لحبيبتها الصغير قصة سقوطها، يا حبيبي يجب أن تعثر وتسقط في هذا البلد كي تشبع» (بیطار، ۲۰۰۷: ۱۷).

اجبار به ازدواج گونه‌ای از نابرابری جنسی است که طی آن دختر به اجبار پدر تن به ازدواج در سن پایین می‌دهد. بیطار از دختر کم‌سن‌وسالی سخن به میان می‌آورد که قربانی این تفکر واپس‌گرا شده‌است. پدر گشودن همه گره‌های ناشی از بی‌سوادی و بی‌فرهنگی را به دست تقدیر و به حضور خواستگار می‌سپارد؛ بنابراین دختر محصلش را از ادامه تحصیل بازمی‌دارد و با بی‌رحمی و خشونت سبب بیماری روحی دخترش می‌شود: «تذكرتُ الشابة ذات الخمسة عشرة ربيعا والتي أحضرتها أمها إلى المستوصف منذ أيام لأنها تظل نائمة... و تبين أن والدها قطع تعليمها وحبسها في البيت بانتظار العريس» (همان: ۳۳۴). ایمان پس از خیانت معشوقش، از ازدواج او با زنی پاک پرده برمی‌دارد که آن زن به سبب فقر و با اختلاف سنی بسیار، اسیر چنگال مرد شده و جوانی‌اش را در برابر پول مرد به حراج گذاشته است. از نظر بیطار این زن با فقر و ناداری نیز کنش‌پذیر گشته و وابسته مرد می‌شود: «لم يفاجئها زواجه من فتاة في عمر أولاده، الزوجة الفقيرة قبلت بالصفقة، تهديه شبابها مقابل ماله الحرام» (همان: ۸۵).

۲-۲. بازسازی دید فرد از واقعیت

زن مستقل امروزی زنی است که همواره می‌کوشد راهی برای رهایی بیابد، می‌خواهد مانند مردها بیندیشد، مانند آن‌ها عمل کند و تأکید کند که با آن‌ها برابر است (دوبووار، ۱۳۸۲: ۶۶۸). دوبووار زن را تشویق می‌کند که به شیوه مردها زندگی کند و خود را به زندگی آرمانی مردانه برساند. پس از آن‌که یک ذهنیت مستقل برای فرد به وجود آمد، باید «بودن» و «داشتن ارتباط» را تمرین کند و نشان دهد که او دیگری یا سایر است، نه مانند دیگران؛ بلکه خودش است با همه ماهیت وجودی در ارتباط با خود. به این ترتیب نظریه دوبووار بر پایه آزادی، هنجارشکنی و رهایی زن از بند فرهنگ مردسالارانه نهاده شد که زنان باید این طبیعت و

فرهنگ مردسالار را بشکنند تا بتوانند به اصل و وجود زنانه خود برسند و دیدشان را از واقعیت بازسازی نمایند (همان: ۱۱۸).

از نظر دوبووار تنها راه نجات زن، استقلال مالی و داشتن مسؤولیت اقتصادی همپای مردان در خانواده است. بیطار شخصیت ایمان را به گونه‌ای به تصویر کشانده که با وجود زندگی بدون مرد و درآمد اندک، موقعیت شغلی خوبی دارد. موقعیت او در بیمارستان مورد حسرت همکارانش بود؛ زیرا همه بخش‌های جراحی در کنترل او بود و می‌توانست با سرعت وسایل مدرن و هم‌دستی شرکای خود، درآمدزایی کلانی کند، هزینه خرید آپارتمان و وسایل پسرش را تأمین کند و در نبود همسر، زندگی‌اش را اداره نماید. این در حالی است که بسیاری از دختران جامعه‌اش حق کار بیرون از خانه را نداشتند: «إنها محظوظة حين سلّموها منصب رئيسة قسم العمليات» (بیطار، ۲۰۰۷: ۵۷). ایمان به عنوان زن مستقل، احساس و باورهای خود را بر زبان می‌آورد و بر اساس ارزش‌های خود زندگی می‌کند. او تلاش می‌کند در همه سطوح مستقل باشد و هدف‌های خود را دنبال کند و بهترین دوست خود باشد. ایمان مانند مردهای داستان «هوی» موجود مستقلی است که خود را در دنیایی می‌یابد که در آن مردان او را وادار ساخته‌اند جایگاه غیرواقعی و متعلق به دیگری را بپذیرد. هدف بیطار از طرح داستان ایمان این است که زنان جامعه به حدی از آگاهی و آزادی برسند که بتوانند هویتشان را باز شناسند. به این ترتیب هدف، رهایی زن از زندان بدن زنانه است و تعریف امکانات زنانگی فراتر از بدن مؤنث، هسته اصلی اندیشه بیطار در این رمان است. ایمان پس از خستگی‌های جسمی و روحی نیاز دارد در پوسته زنانه خود زندگی کند. بیطار، ایمان را تشویق می‌کند که روحیه آزادمنشی را در خود فعال کند، به پدرش اجازه ندهد در کار او مداخله کند، در پوشش خود برخلاف عرف عمل کند و مفهوم استقلال زنانگی را در داشتن خانه شخصی به دور از وجود پدر و مادر و گفتگو با دوستان خود در آن‌جا نشان دهد: «كنت مفتتنة بمفهوم الاستقلالية، أن يكون لي بيتي الخاص، أن أستقبل أصدقائي وقتما أشاء، أن أتحدث إليهم هاتفيا دون أن أحس بعبء تنصت والدي أن أتحول في البيت بثيابي الداخلية» (بیطار، ۲۰۰۷: ۳۶).

از دیدگاه فمینیست‌ها تفاوت‌هایی که میان نیازهای جنسی زنان و مردان در نظر گرفته می‌شود، سبب شده که در بیشتر جوامع، به نیازهای زنان ارزش کمتری داده شود و امیال آن‌ها نابهنجار به شمار آید. برای رهایی از این ستم به یک انقلاب جنسی نیاز است و این انقلاب با نام اعلامیه برابری زنان با مردان شناخته می‌شود (گراگلیا، ۱۳۸۵: ۱۷/۲). یکی از نمونه‌های هنجارگریزی بیطار، نشان‌دادن رابطه آزاد ایمان با معشوقش است. ایمان از طرز تفکر مردم پیرامونش بیزار است و می‌داند که چه حرف‌هایی پشت سرش زده می‌شود؛ زیرا همه

می‌دانستند با مردی بیرون از حصار مقدس ازدواج، همبستر می‌شود و معشوقه دارد. او به خود این حق را می‌دهد که آزادانه زندگی کند؛ زیرا محرومیت عاطفی داشته و در نظر او عاشق با فاحشه برابر نیست. تنها گناهش این است که به درخواست‌های معشوق پاسخ می‌دهد؛ اما در نهمان احساس گناه می‌کند و گاه خود را با یک روسپی برابر می‌داند. با این حال، همه عشقش را بی‌دریغ به معشوقش نثار می‌کند. او می‌داند انسانی است که نیازهای انسانی دارد نه حیوانی، و هیچ‌گاه نمی‌پذیرد که به نیازهای جسمی به‌عنوان نیازهای حیوانی بنگرد؛ اما چون مرد را دوست دارد، شخصیت خود را از یاد می‌برد و خود را برای او نابود می‌کند: «حَوْلَهَا لِعَاهِرَةِ لِأَنَّهَا كَانَتْ حَرَّةً وَ لِأَنَّهَا أَمْنَتْ أَنْ مِنْ حَقِّهَا أَنْ تَعِيشَ حَرِيثًا. مَا كَانَ يَذْهَلُهَا أَنَّهَا تَحْسُ بِالْسُمِّ وَ الْإِمْتِلَاءِ وَ هِيَ تَهْبُ جَسَدَهَا بِحُبِّ لَحِييبِهَا وَ تَتَخَيَّلُ فِي الْوَقْتِ ذَاتَهُ أَنْ مَا تَقَدَّمَ بِهٖ يَوْصَمُ بِالْعَهْرِ وَ بِأَنَّهَا سَاقِطَةٌ وَ عَاهِرَةٌ» (بیطار، ۲۰۰۷: ۷۹-۸۲).

در این داستان چهره توصیف‌شده از مردها معمولاً زورگو و خشن است و همواره در پی برتری‌جویی و پایمال‌کردن حقوق زن است. بیطار طبیعت و روحیه مردانه را عامل بنیادین ستم‌های مرد بر زن می‌داند. مردهای این رمان حس تنفر را در وجود ایمان و دیگر زنان جامعه‌اش برمی‌انگیزند. پس از آن‌که همه جا پیچید مردی که قصد ازدواج با ایمان را داشته به سبب این‌که یک زن مطلقه و لایابالی است، به او خیانت کرده و با زن دیگری ازدواج کرده، ایمان از وجود مرد انزجار پیدا کرد و تصمیم گرفت عشق به مردان را در وجودش بکشد و رفته‌رفته حس مردستیزی در وجودش شعله کشید: «بل أحسست بالامتنان أخيراً كون الحياة حرّاً كما من التعلق وقتلت رغبتها بالرجل والحب، بل بدا شعور الحب بغیضا و یحزّ فی روحها الاشمئزاز» (همان: ۹۴).

نتیجه‌گیری

در رمان «هوی» ایدئولوژی مردسالار دربردارنده دفاع از گفتمانی است که می‌گوید مردان باید بر زنان مسلط باشند و بر آنان اقتدار داشته باشند. هیفاء بیطار به‌واسطه شخصیت «ایمان»، قهرمان زن داستان، از مظلومیت زنان در برابر فشارهای جامعه مردسالار سخن می‌گوید و زنانی را به تصویر می‌کشد که با زیرفشار گذاشتن خود در شرایط خاص، زمینه را فراهم می‌کنند تا جنس دوم باشند. ایمان ترسیم‌گر نگرانی، ترس، ناامنی و دردسر زنان در جامعه سنتی مردسالار است؛ بنابراین بخش گسترده داستان تصویرگر بحران حاکم بر زندگی زن مانند جامعه مردسالاری، جبر محیطی، اختلاف زناشویی، نقش سنتی خانواده و حقارت زن است.

بر اساس نقد فمینیستی سیمون دوبووار مهم‌ترین مسائل و جلوه‌های زنانهٔ رمان «هوی» عبارتند از درونی شدن و بازسازی دید فرد از واقعیت. در ارتباط با درونی شدن باید گفت ایمان تلاش می‌کند خود را به گونه‌ای معرفی کند که گروه مسلط جامعه آن را قبول دارد؛ یعنی نگاه به خود از چشم گروه مسلط که سبب شیء‌شدگی وی و دیگر زنان داستان و سقوط آنها به موقعیتی برای طبقهٔ مسلط می‌شود. ایمان در طول داستان به مثابهٔ دیگری، پدیده‌ای متافیزیکی تلقی می‌شود، اسطوره‌ای که مردان جامعه را بر مبنای آن می‌سازند و فراگیر شدن این مفهوم ناشی از پذیرش دیگری بودن خود ایمان می‌باشد. در این رمان بزرگ‌ترین تفاوت میان زن و مرد، مسئلهٔ نابرابری جنسی است. ایمان از آزادی‌های عاطفی و جنسی مرد شرقی در برابر محدودیت‌های زنان می‌گوید که اجازه دارند از وجود زن سوءاستفاده کنند و او را در اختیار بگیرند. در ارتباط با بازسازی دید فرد از واقعیت باید گفت ایمان به گونه‌ای ترسیم شده‌است که به شیوهٔ مردها زندگی نماید و خود را به زندگی آرمانی مردانه برساند. پس از آن‌که یک ذهنیت مستقل برای ایمان به وجود آمد، باید بودن و داشتن ارتباط را تمرین کند و نشان دهد که او دیگری یا سایر است، نه مانند دیگران؛ بلکه خودش است با همهٔ ماهیت وجودی در ارتباط با خود.

منابع

الف. کتاب‌ها

- بیطار، هیفاء (۲۰۰۷م). هوی. ط ۱. بیروت: الدار العربية للعلوم.
- الحیدری، ابراهیم (۲۰۰۳م). النظام الأبوي وإشكالية الجنس عند العرب. ط ۱. بیروت: دار الساقی.
- دوبووار، سیمون (۱۳۸۲ش). جنس دوم. ترجمه: قاسم صنعوی. چ ۵. تهران: توس.
- گراگلیا، کارولین (۱۳۸۵ش). فمینیسم در آمریکا تا سال ۲۰۰۳. ترجمه: معصومه محمدی. چ ۱. قم: نشر معارف.
- هارتمن، هایدی (۱۳۸۵ش). مردسالاری و تفکیک شغل بر اساس جنسیت. ترجمه: آویده نهاوندی. چ ۱. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.

ب. مقالات

- ابرادشة، سوسن (۲۰۲۰م). «تمظهرات النسوية في نماذج من روايات هيفاء بيطار». الخطاب. السنة ۱۵. العدد ۲. صص ۵۵-۷۲.
- ج. پایان‌نامه‌ها

نقد فمبنيستي رمان «هوى» اثر هيفاء بيطار بر اساس ديدگاه سيمون دوبووار عبدالباسط عرب و ...

- بوقطاية، صورية و سعدالله، كلثوم (٢٠١٥م). «مفارقات الواقع المراوغ ومتغيراته قراءة في رواية هوى لهيفاء بيطار». **جامعة العربي التبسي**: رسالة الماجستير.
- خولة، بوراس و نجاة، هبوب (٢٠١٩م). «الكتابة النسوية بين سلطة المرجع وحرية المتخيل: رواية هوى لهيفاء بيطار أمودجاً». **جامعة العربي التبسي**: رسالة الماجستير.

References

- Al-Haidari, Ibrahim (2003). **The patriarchal system and the problem of sex among Arabs**. 1st edition. Beirut: Dar Al-Saqi. {In Arabic}
- Bitar, Haifa (2007). **Hawa**. 1st edition, Beirut: Arab House of Sciences. {In Arabic}
- Boukataya, Soria and Saadallah, Kulthum (2015). "The paradoxes of the elusive reality and its variables, a reading of the novel Hawa by Haifa Bitar." **Alarbi Tebesi University**: Master's thesis. {In Arabic}
- Braidotti, R. (2000). "**la difference sexuelle entre les deux sexes**". R. Braidotti, Sujetos Nómades, Paidós, Barcelona. pp. 162-189
- De Beauvoir, Simon (2012). **The second gender**. Translation: Qasim Sanavi. Ch5. Tehran: Tos. {In Persian}
- Farahmand, Maryam. Amen Bakhtiari. (2007). **Feminist Marriage Manners**. Tehran: Andisheh Club.
- Graglia, Caroline (2006). **Feminism in America until 2003**. Translation: Masoumeh Mohammadi. Q1. Qom: Maarif Publishing House. {In Persian}
- Hartman, Heidi (2015). **Patriarchy and job segregation based on gender**. Translation: Avidéh Nahavandi. 1st edition. Tehran: Illuminators and Women's Studies. {In Persian}
- Ibradsha, Sawsan (2020). "Manifestations of Feminism in Examples of Haifa Bitar's Novels." *Al-Khitab*. 15 (2). Pp 55-72. {In Arabic}
- Khawla, Bouras and Najat, Haboub (2019). "Feminist writing between the authority of reference and freedom of the imagination: Haifa Bitar's novel Hawa as an example." **Alarbi Tebesi University**: Master's thesis. {In Arabic}

النقد النسوي لرواية «هوى» للكاتبة هيفاء بيطار وفقاً لآراء سيمون دي

بوفوار

نوع المقالة: أصلية

فرشته افضل^١ عبدالباسط عرب يوسف آبادي^{٢*}

١. أستاذة مساعدة في قسم ترجمة اللغة العربية، جامعة دامغان، كلية العلوم الإنسانية، دامغان، إيران

٢. أستاذ مساعد في قسم اللغة العربية وآدابها، جامعة زابل، كلية الآداب والعلوم الإنسانية، زابل، إيران

تاريخ قبول البحث: ١٤٠٣/٠٣/١٨

تاريخ استلام البحث: ١٤٠٢/١٠/٠٤

الملخص

تتناول سيمون دي بوفوار الكاتبة الفرنسية الشهيرة في كتابها «الجنس الآخر» دراسة النساء اللاتي يمهذن الطريق لهن ليصبحن الجنس الثاني وذلك من خلال وضع أنفسهن تحت الضغط في مواقف معينة. تجعل دي بوفوار في هذا الكتاب المؤسسات الاجتماعية للمجتمع الأبوي مثل الأسرة والقانون والتعليم وغيرها هدفا للقراءة النقدية وتبين كيف أن العوامل التي تخلق وضع المرأة تتسبب في ظهور خصائص المرأة. تهدف دي بوفوار تحرير المرأة من اضطهاد المجتمع الأبوي وتوفير التمييز الوجودي لها. تبحث هذه الدراسة وفقاً للمنهج الوصفي التحليلي، في نقد النسوية بمكونين هما الاستبطان وإعادة بناء رؤية الفرد للواقع في رواية «هوى» للروائية هيفاء بيطار، وتسعى إلى استكشاف مدى تمكن بيطار من انعكاس قضايا المرأة بأبعادها المختلفة بناءً على نظرية دي بوفوار النسوية. وتشير نتائج البحث إلى أن بيطار باستخدام فلسفة النسوية عرضت هموم المرأة العربية في صورة استقلالية المرأة الشابة المطلقة التي تسعى لاستعادة هويتها في المجتمع التقليدي. لا تعترف بيطار بحق الرجل في القمع والأبوية، وتظهر أن جنس المرأة له احتياجاته الخاصة.

الكلمات الرئيسية: الرواية العربية المعاصرة، النقد النسوي، سيمون دي بوفوار، هيفاء بيطار، «هوى».